

PRIKAZ KNJIGE

SRBIJA I CRNA GORA NA PUTU KA EVROPSKOJ UNIJI, ZBORNIK RADOVA

Priredili, Duško Lopandić i Vojislav Bajić

Izdavač: Evropski pokret u Srbiji, Beograd, 2003, str. 362.

Tekstovi u ovom zborniku su nastali kao rezultat konferencije o razvoju odnosa Evropske unije i Srbije i Crne Gore („*Srbija i Crna Gora na putu ka EU – dve godine kasnije*“) održane krajem 2002. godine u Beogradu u organizaciji Evropskog pokreta u Srbiji i Instituta ekonomskih nauka, Beograd. Autorski tekstovi i materijali pripremljeni za samu konferenciju ili neposredno nakon njenog održavanja, u knjizi su obuhvaćeni u nekoliko logičnih celina, koje se odnose na unutrašnje i spoljne pretpostavke bržeg približavanja Srbije i Crne Gore Evropskoj uniji. U poslednjem delu knjige dati su i neki relevantni dokumentarni prilozi, pri čemu se neki od njih odnose i na period nakon održavanja skupa u Beogradu.

Zbornik radova je dvojezičan (ne engleskom i srpskom jeziku) i sastoji se iz šest delova, i to: Uvodna izlaganja, Proces stabilizacije i pridruživanja Srbije i Crne Gore Evropskoj uniji, Reforme u Srbiji i Crnoj Gori i proces evropske integracije, Evropska budućnost Balkana – iskustva susednih zemalja, Debata i Aneksi.

U prvom delu Zbornika postavljaju se osnove rasprave, a to znači najvažniji elementi stvaranja Evropske zajednice (Henrick Kröner, Ruben Madsen), kao i priprema za pridruživanje Srbije i Crne Gore Evropskoj uniji (Živorad Kovačević, Goran Pitić, Geoffrey Barrett).

Drugi deo zbornika se bavi procesom stabilizacije i pridruživanja Srbije i Crne Gore Evropskoj uniji (Jelica Minić, Vojislav Bajić, Vladimir Gligorov, Danijel Pantić, Duško Lopandić, Gordana Ilić, Marinko Bošnjak, Radovan Vukadi-nović, Vatroslav Vekarić). U ovom delu priznati stručnjaci iz prakse i teorije nam predočavaju institucionalne, pravne, ekonomske okvire evropske integracije.

U nastavku zbornika govori se o reformama u Srbiji i Crnoj Gori koje su potrebne u proces evropske integracije (Jovan Teokarević, Aleksandar Vlahović, Stojan Stamenković, Sonja Bjeletić, Miladin Kovačević, Mile Jović, Oliver Nikolić, Wim Van Meurs). Ovde se praktično na primerima iz privrede i političkog života Srbije i Crne Gore predočava stanje u Srbiji i Crnoj Gori: a posebno se posmatra stanje političkih reformi, stanje ekonomskih reformi i stanje pravnih i institucionalnih reformi.

Četvrti deo pod nazivom "Evropska budućnost Balkana – iskustva susednih zemalja",

Neven Mimica, Duško Jakšić, Davor Savin, Dragoljub Stojanov, Rado Genorio, Miroslav Antevski, Marijana Vidas-Bubanja. U ovom delu spomenuta su iskustva zemalja u regionu i njihovi problemi u toku pridruživanja.

Svi tekstovi, uključujući i same zaključke sa konferencije, nisu ni malo izgubili na aktuelnosti, odnosno analitičnosti i stručnosti. Očekivani trendovi u daljem razvoju unutrašnje situacije u Srbiji i Crnoj Gori, kao i u pogledu očekivanog razvoja budućih odnosa EU sa zemljama Zapadnog Balkanu, samo su potvrđeni u toku 2003. godine. To se u prvom redu odnosi na mukotrpan proces dalje izgradnje državne zajednice, odnosno primene Ustavne povelje Srbije i Crne Gore, koja bi trebalo - kako je to proklamovano u njenoj preambuli - da ubrza evropsku integraciju Srbije i Crne Gore, ali se u praksi često dešava suprotno. Uoči značajnog samita EU-Zapadni Balkan u Solunu administracije Republika Srbije i Crne Gore nastoje da zaokruže tzv. „Akcioni plan za harmonizaciju tržišta“ SCG, što je jedan od ključnih preduslova za dalji razvoj institucionalne saradnje sa Unijom, uključujući i otvaranje pregovora o zaključenju sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Najveći deo zbornika je posvećen unutrašnjim kretanjima u SCG, koja su preduslov za uspešan put integracije, na planu političkih, ekonomskih i pravnih reformi. U mnogim člancima, potvrđena je bliska veza između internih reformi i spoljnopolitičkih ciljeva. Svaki napredak na planu tranzicije i reformi u zemlji direktno omogućava i olakšava napredak u spoljnim odnosima, a posebno u procesu integracije u EU. Generalno, u uborniku je izražavana potreba ostvarivanja stabilizacije političkih prilika i stabilnosti

institucija, kao i stalan i dugoročni rad na pitanju društvenog konsensusa svih elemenata društva za put integracije u EU.

Na planu ekonomskih reformi ukazano je da je, nakon perioda dubokog decenijskog zaostajanja, u poslednje dve godine učinjeno dosta na stabilizaciji stanja i stvaranju uslova za dugoročan rast. Konstatovano je da postoje neophodni ekonomski preduslovi da SCG- Srbija stupi u fazu pridruživanja sa EU, ali da u Srbiji još nije obezbeđeno dovoljno učešće investicionog kapitala za dugoročan rast, čak i u poređenju sa zemljama regiona.

U pogledu pravnih i institucionalnih reformi, konstatovano je da se one nalaze još na samom početku, da je neophodno ostvariti stabilan razvoj institucija, bez obzira na političke oscilacije, kao i na uključenje građanskog društva u process priprema za evropsku integraciju.

U okviru zaključaka, sugerisano je sledeće:

- u odnosu na nevladine organizacije i inicijative - rad na promovisanju evropskih vrednosti i obezbeđenju društvenog konsensusa o evrointegraciji,
- u odnosu na državne organe: da se preduzmu sve mere kako bi u toku 2003.
- godine bio potpisan sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Od ostvarivanja ovog cilja, u praksi će biti ocenjivana i efikasnost predviđene državne zajednice.
- da se nakon 2003. godine obave političke i druge pripreme za podnošenje
- kandidature za članstvo u EU.

Ovaj Zbornik je obuhvatio teorijske i praktična iskustva, probleme i načine pridruživanja Evropskoj uniji, pa s toga neće izgubiti na aktuelnosti. Ova publikacija predstavlja dragocenu literaturu za sve one, sadašnje i buduće istraživače, funkcionere i aktiviste, kao i za državne organe koji se bave ovim pitanjima. U većini navedenih poglavlja, analiza svakog pitanja propraćena je i brojnim eksplicitnim i implicitnim preporukama politike. Članci su napisani temeljito i informativno tako da se može zaključiti da je pred nama veoma korisna knjiga.

Mr Sanja Jelisavac i mr Mina Zirojević*

* Istraživači saradnici na Institutu za međunarodnu politiku i privredu, Beograd.